Årsberetning 2018

Utarbeidet av Bybanen AS
JUNI 2019

Bystasjonen

Påstigende i 2018:
448 000

Avstigende i 2018:
406 000

Nonneseter

Innhold

Organisasjonen **3**
- Bybanen i bevegelse 3
- Verden er i endring - Bybanen er i endring 4
- Organisasjonskart 6

Vi er Bybanen **8**
- Får det beste ut av laget 8
- Grønt sporskifte 9
- Med hånden på Bybanens hjerte 10
- Fremtiden på skinner 12

Fem langs banen **12**

Keolis - Think Like a Passenger **14**

Styret **16**
- Bybanen leverer gode resultater 16
- Styrets beretning for 2018 18

Årsregnskap 2018 **26**
- Resultatregnskap 26
- Balanse pr. 31. desember 2018 27
- Kontantstrømoppstilling 30
- Noter til regnskap 31
- Revisors beretning 40

Årsberetning 2018
Bybanen AS
Utarbeidet av Bybanen AS
Juni 2019

Design: Oktan Bergen AS
Tekst: Apache Kommunikasjon AS
Foto: Morten Wanvik & Oktan Bergen
Trykk: Bodoni

Miljømerket trykksak

Bybanen AS
Postboks 7900
N-5020 Bergen
Norway

Kontakt
t: +47 5537 8000
e: post@bybanen.no
w: bybanen.no

Administrasjon
Agnes Mowinckels gate 6
N-5008 Bergen
Norway

Driftsområde Kokstad
Bjørnsons gate 45
N-5052 Bergen
Norway

Org. nr. 977 511 402

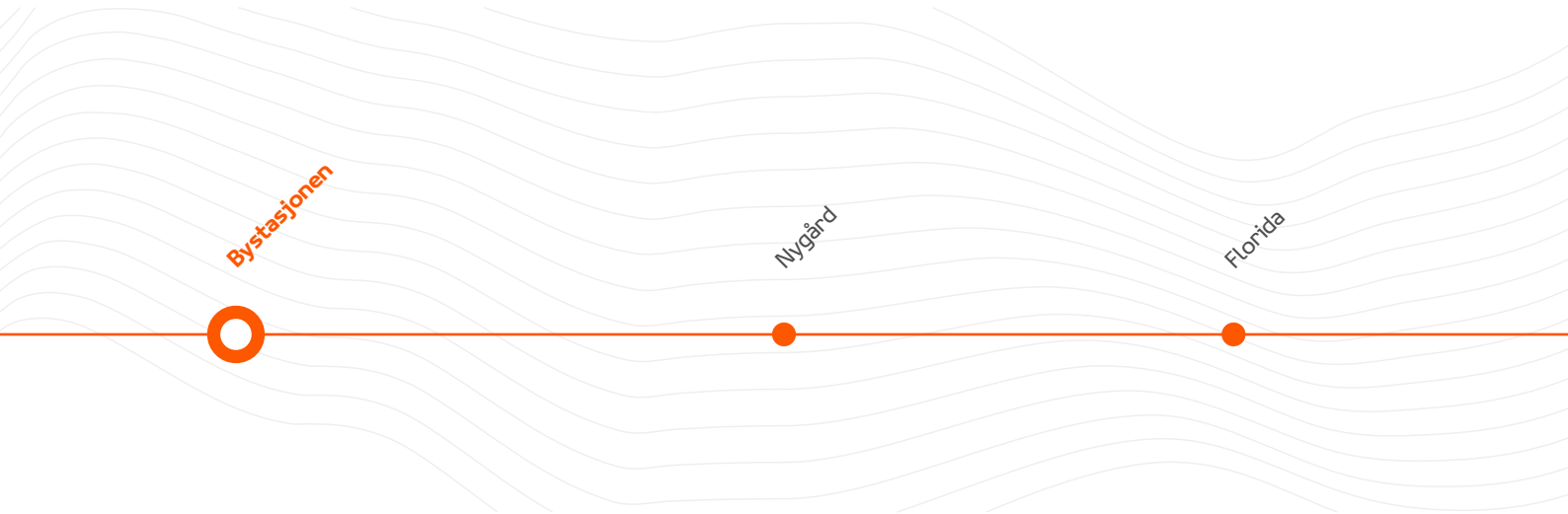

Bybane i bevegelse

Bybanen er underveis og tar sjelden pause.
Slik er det for Bybanen AS også. Etter at Hordaland fylkesting i juni 2017 vedtok at bybanedriften skulle organiseres i en konsernmodell, fikk Bybanen AS totalansvaret for passasjertransporten på Bybanen i Bergen.

Fylkestingets beslutning innebar nye oppgaver og et mer helhetlig ansvar for Bybanen AS. Det opplever vi som en tillitserklæring fra våre oppdragsgivere. Vi har gjennomført mange og dyptgripende endringer for å kunne håndtere det nye oppdraget som starter 1. juli 2019. Endringsprosessen har vært preget av hardt og strukturert arbeid fra alle involverte i snart to år. Vi har lett kontinuerlig etter muligheter til å forbedre passasjertilbudet – og det vil vi fortsette med.

Den nye samarbeidsavtalen med driftsoperatøren Keolis som ble inngått i 2018, trer i kraft sommeren 2019. Sammen har vi lagt listen høyt. Bybanen i Bergen sikter mot Europatoppen for bybanesystemer målt i punktlighet, kostnadseffektivitet, regularitet og avvikshåndtering. 2018 har vært året der vi har lagt premissene for hvordan Bybanen AS og nye samarbeidskonstellasjoner skal arbeide for å nå toppen og bli der. Kostnaden per passasjer lå i 2018 på 15.50 kr. Det er et av måltallene vi skal vise at vi kan forbedre.

I Bybanen AS tror vi at samarbeid, åpen dialog, djerve målsettinger og motivasjon gir mulighet for kontinuerlige forbedringer.

Sammen beveger vi Bybanen i Bergen og Bybanen beveger Bergen.

Danmarksplass

Påstigende i 2018:
643 000

Avstigende i 2018:
510 000

Danmarksplass

Verden er i endring – og Bybanen AS er i endring

«Bærekraftige byer og samfunn» – dette er FNs bærekraftsmål nr. 11. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Mer enn 50% av verdens befolkning bor i dag i byer – og denne andelen vokser fort. Samtidig står byene for 75% av alle klimagassutslipp. Gode bysamfunn er en forutsetning for å sikre våre innbyggere fortsatt vekst, utvikling og god velferd.

Vi i Bybanen er svært stolt og glade for å kunne bidra til dette målet. Det gjør vi gjennom å tilby lett tilgjengelig transport. Bybanen er kostnadseffektiv og benytter fornybar energi praktisk talt uten lokale utslipp av klimagasser eller svevestøv.

Bergen har lite areal å avse til transport. Vi legger bånd på svært lite areal sett opp mot antall reisende vi frakter. Våre vogner og infrastruktur har lang levetid. Bybanen gir Bergen en bedre fremtid gjennom effektiv bruk av ressurser som areal, materialer og energi.

Bybanen AS og samarbeidende aktørers fokus de første driftsårene var infrastruktur og stabil, sikker drift. Vi er nå i en ny fase. Undersøkelser viser at det er behov for å ta et sterkere grep om Bybanekonseptet og helheten i leveransen til passasjerene.

Investeringene som er gjort må bevares. Vedtak i Fylkestinget sommeren 2017 ga Bybanen AS ansvaret for kontrakter som blir inngått med operatører. Dette har gitt Bybanen AS en større og mer tydelig rolle i Bybanesamarbeidet. Transformasjon stod sentralt i 2018. En ny organisasjonsstruktur, med blant annet egen avdeling for passasjertransport, ble etablert. Det er denne avdelingen som har ansvar for kontraktinngåelse med operatører på Bybanen. Avdeling for passasjertransport har fungert svært godt. Aktuelle operatører har skrytt av måten kontraktskonkurranser har blitt gjennomført på.

Bybanens endrede rolle har også ført til arbeid med ny strategi. Strategiarbeidet omfatter blant annet organisasjonsutvikling, digitalisering og langsiktig verdibevaring. Bybanen AS skal ta godt vare på investeringene og sørge for effektiv og optimal utnyttelse av offentlige midler. Vi skal ta i bruk

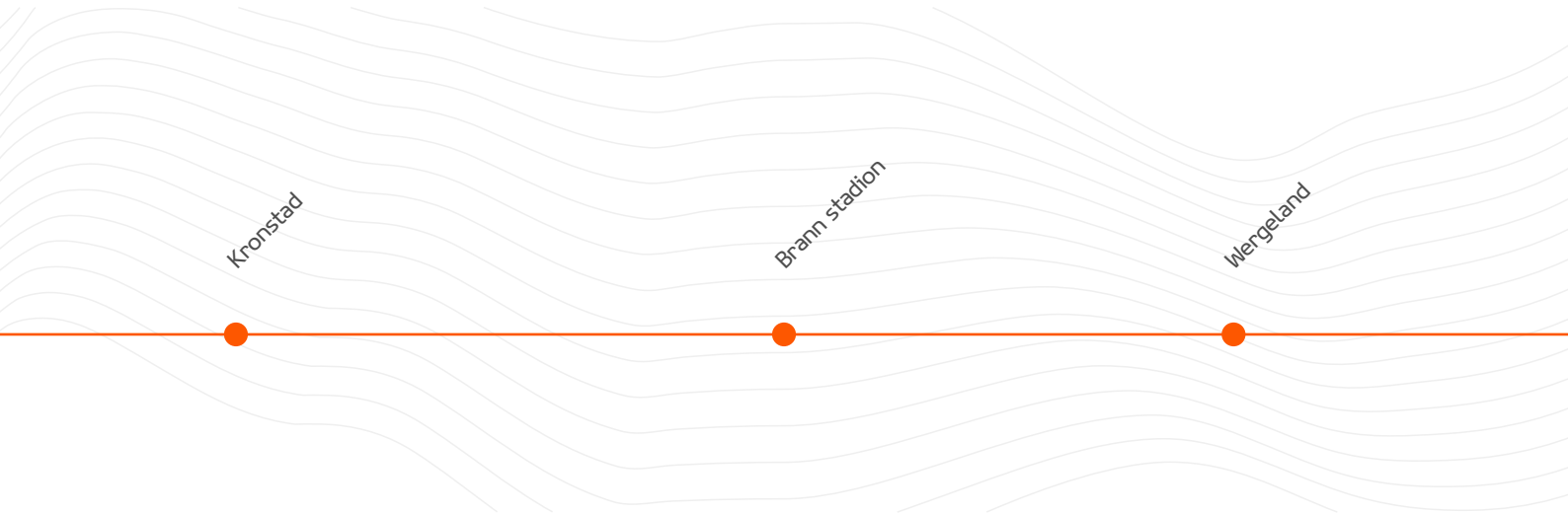

"

Den gode reisen med Bybanen oppnås gjennom godt og tett samarbeid med alle våre gode samarbeidspartnere."

teknologi der dette gir gevinster i form av bedre tjenester eller mer effektiv bruk av ressursene. Vi har høye ambisjoner. Bybanen AS skal være best i Europa både når det kommer til kvalitet i tjenestene, sikkerhet og effektiv ressursbruk.

Det er attraktivt å bygge og bo langs Bybanen. Dette fører til at flere får glede av banen og øker den samfunnsøkonomiske nytten av investeringene. Bybanen knytter mennesker og tjenester tettere sammen. Bybanen er tidsbesparende og gjør at flere jobbreiser kan gjennomføres. Produktiviteten øker, køer blir mindre, CO2-utslippene lavere, støynivået synker og det blir mindre svevestøv. Bybanens passasjervekst på 18% i 2018 taler for seg!

«Gjennom samarbeid når vi målene» – dette er FNs bærekraftmål nr 17. Den gode reisen med Bybanen oppnås gjennom godt og tett samarbeid med alle våre gode samarbeidspartnere. Vi vil derfor takke for godt samarbeid, og ser frem til å utvikle Bybanen og våre tjenester videre sammen med dere!

Adelheid Nes
Adm, dir,/CEO - Bybanen AS

Fantoft

Påstigende i 2018:
338 000

Avstigende i 2018:
330 000

Sletten

Organisasjonskart

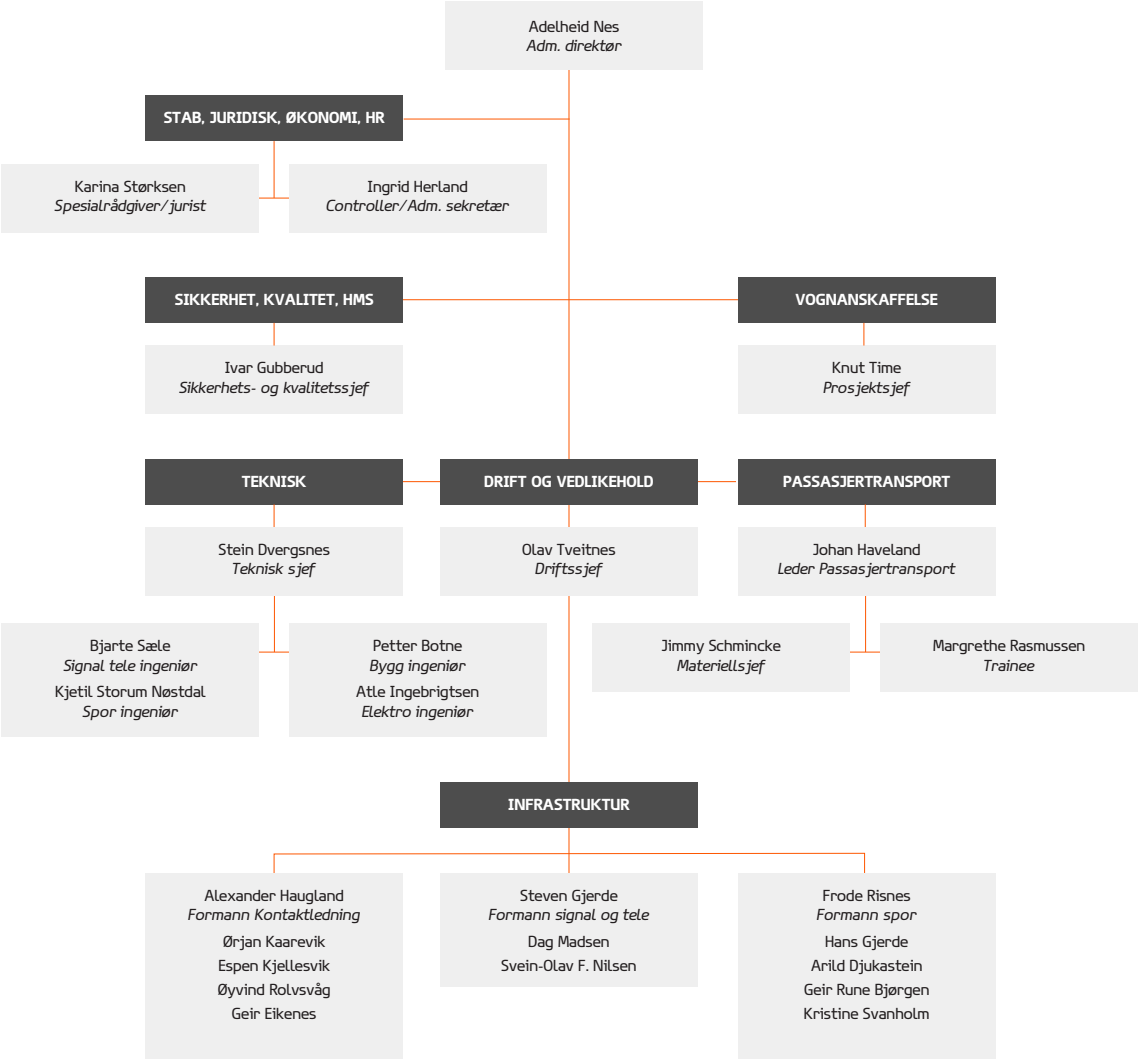

Slettebakken
Fantoft
Paradis

Nesttun

Påstigende i 2018:
372 000

Avstigende i 2018:
349 000

Hop

Får det beste ut av laget

Anne Garvik, Operatøreransvarlig

Fire måneder før «transformasjonen» trer i kraft, og Bybanen AS overtar passasjeransvaret fra Skyss, tok Anne Garvik over den nyopprettede stillingen som operatøransvarlig i Bybanen AS.
- Hektisk, men endringen vil gagne hele Bybanefamilien positivt, sier Garvik.

Anne Garvik er ny i bybaneteamet og det var Bybanens markedsfokus som trakk henne.

Midt i de hektiske forberedelsene til den nye driftskontrakten mellom Bybanen AS og Keolis, tiltrådte Garvik som operatøransvarlig. Det er mye som skal på plass før avtalen trer i kraft 1. juli 2019. Bybanen AS og operatørselskapet Keolis har arbeidet med forberedelsene siden sommeren 2018 og Garvik har stor tro på at den nye modellen vil gagne alle parter.

- Teamet har gjort et godt stykke arbeid og vi skal være godt rustet til å overta passasjeransvaret 1. juli.

Samarbeidet med Skyss er veldig godt, og jeg tenker at den nye modellen fører til et enda bedre samarbeid både med bestiller og underleverandører og desto bedre tjenester for passasjerene våre.

Som operatøransvarlig er en av Annes oppgaver å få det beste ut av samarbeidet mellom Bybanen og Keolis. Alt handler om punktlighet, regularitet, korrigering av avvik og å bidra til forbedringskulturen som skal prege Bybanen i tiden fremover. Hun er full av lovord om de andre medlemmene i «Bybanefamilien».

> Teamet har gjort et godt stykke arbeid, og vi skal være godt rustet til å overta passasjeransvaret 1. juli.

- Det er en veldig engasjert gjeng i Bybanen, Keolis og Stadler. Alle ønsker å lytte, lære og jobbe mot målet om at banen skal gå til rett tid. Vi jobber sammen, for å få det beste ut av laget, sier hun.

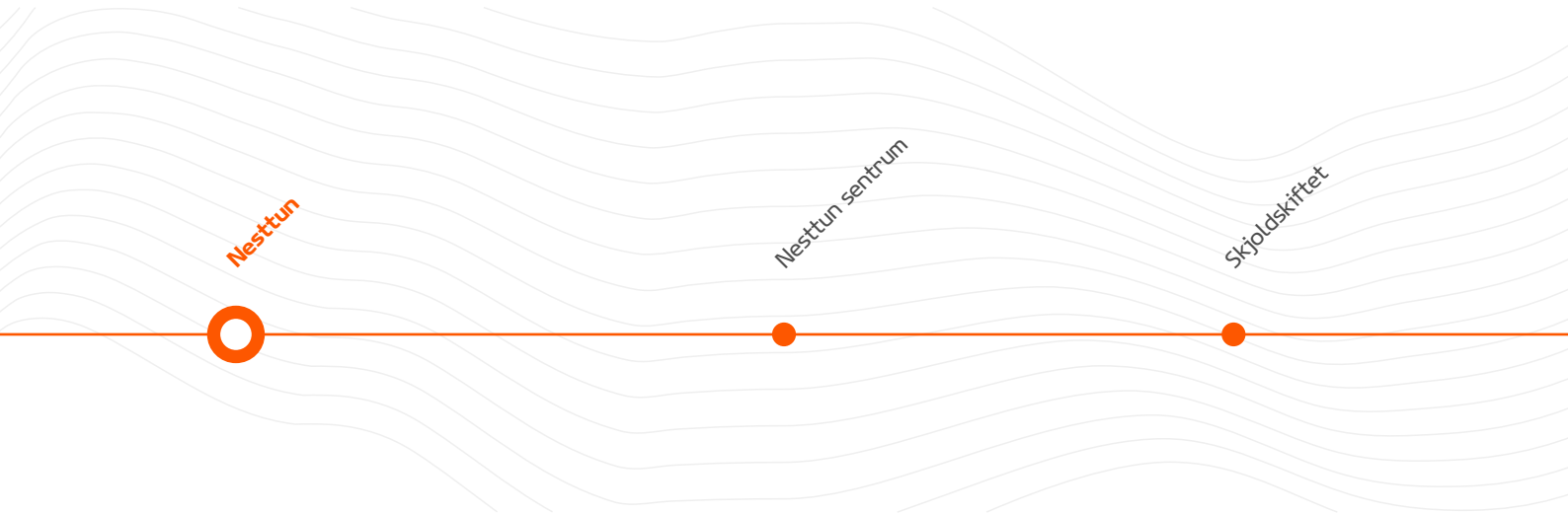

Grønt sporskifte

Bjarte Sæle, ingeniør, Teknisk avdeling

Overgangen til en mer miljøvennlig bransje førte Bjarte Sæle fra oljebransjen til Bybanen. - Jeg får være med på prosesser som gjør Bergen til en mer moderne by, sier Sæle om jobben sin.

Bjarte er Bybane-fan som valgte kollektivtransport fremfor oljeindustri. Etter syv år i «oljen» gikk han til Bybanen. Nå bruker han ingeniørutdanningen sin som fagansvarlig for signal og telesystemer i Teknisk avdeling.

- Vi har veldig mange forskjellige systemer og ulike teknologier. Vi har hundretalls av kameraer langs banen og har ansvar for alt av IT-utstyr i trafikksentralen, langs linjen og i vognene, forteller han.

Bybanen er i forandring. Den nye linjen til Fyllingsdalen og den nye kontrakten for oppfølging av Keolis gir de ansatte nye utfordringer.

- Bybanen er en veldig spennende arbeidsplass. Nå blir vi også direkte ansvarlig for regulariteten og blir «tvunget» til å sørge for at banen går som den skal. Det er en god motivasjon, sier Sæle.

I takt med transformasjonen 2019 og endringer i Bybanen, forventer ledelsen at de ansatte kommer opp med og tar i bruk nye løsninger. Analyse av data er en av områdene det kommer til å skje mye på fremover.

> Vi har mye data som vi skal bli enda bedre til å analysere og bruke som underlag for beslutninger.

- Vi har mye data som vi skal bli enda bedre til å analysere og bruke som underlag for beslutninger. Her er det også åpent for å ta initiativ. Hvis du er interessert i å være med på endring får du sjansen til å være med på prosesser som gjør Bergen til enda mer moderne by. Det er veldig spennende med endringer, det liker jeg, smiler han.

Hvorfor ønsket du å jobbe i Bybanen AS?
- Jeg valgte Bybanen fordi jeg hadde lyst til å jobbe i en mer miljøvennlig bransje. Det er en liten organisasjon, med enormt mye kompetanse i veggene. Jeg har blitt tatt godt i mot, fått mye ansvar og lært veldig mye på kort tid. I tillegg er det et spennende samsill mellom de ulike aktørene i Bybanefamilien, sier Sæle.

Lagunen

Påstigende i 2018:
445 000

Avstigende i 2018:
479 000

Mårdalen

Med hånden på Bybanens hjerte

Dag Madsen, driftsingeniør, Driftsavdeling

«Her i signalavdelingen er vi i hjertet av Bybanen. Vi kan gå inn på skjermen og se på en av holdeplassene, for eksempel Florida. Vi ser at lysene er avslått, varmekablene avslått, datasvitsjene er ok. Her kan vi sjekke at alt fungerer.»

Dag Madsen har jobbet i vel tre år i Bybanen. Han har bakgrunn innen svakstrøm og telekom. Som tekniker i Driftsavdelingen er det ikke bare høy kompetanse og erfaring som kreves for å få jobb – du må også ha trikkeførerbevis.

- Det er veldig gøy å kunne kjøre trikk, eller Bybane, som er det Bergenske navnet. Her må vi alltid være beredt til å rykke ut, og da må vi ha sertifikatet i orden, sier Madsen.

Som tekniker i driftsavdelingen har Madsen og kollegene ansvar for at trafikklederne får informasjonen de trenger. Trafikklederne bruker kontrollsystemet, mens driftsavdelingen passer på at trafikklederne har verktøyet de trenger for å kjøre banen trygt og sikkert.

Hvis det oppstår en alarm betyr det at deler av kontroll- og styringssystemet ikke fungerer som det skal. Døgnvaktordning gir et ekstra ansvar. Hvis alarmen går klokken fire nattestid, og ikke kan fikses fra datamaskinen hjemmefra, må Dag og kollegaene ut.

> "Det morsomme med denne jobben er at det er en miks av akutte ting som må fikses og rutinearbeid."

- Det morsomme med denne jobben er at det er en miks av akutte ting som må fikses og rutinearbeid. Vi jobber for at banen skal gå. Det er det som motiverer oss. Punktligheten skal være på topp og når vi har vakt så går vi på nåler, forteller han.

Fremtiden på skinner

Karina Størksen, spesialrådgiver/jurist

Kontrakter, ordlyd og offentlige anskaffelser er stikkord i Karina Størksens arbeidshverdag.
Med Transformasjonen 2019, har Størksen fått ekstra mye å bryne seg på. Heldigvis er faglige utfordringer og godt teamarbeid noe hun setter stor pris på.

Som eneste jurist i bybaneorganisasjonen, er Karina Størksen en etterspurt fagperson når fremtidens bane bygges.

- Det fristet å jobbe med offentlige anskaffelser og kontrakt, som er et fagfelt i rask utvikling. Jobben min er å sørge for at vi følger regler og krav for anskaffelsene våre. Det kan dreie seg om alt fra nye skinner til utbygging av banen eller en ny bil som skal brukes til vedlikehold, forteller hun.

Bybanens virksomhet er i utvikling med overtakelse av ansvar for persontransport på Bybanen, samt ny linje mot Fyllingsdalen. Det er behov for mer utstyr og kjøretøy for å håndtere nye oppgaver.

- Det er spennende å jobbe med noe som er i utvikling og å lære noe nytt hele tiden. Konkurranseutsetting og inngåelse av ny driftskontrakt med Keolis har vært et kjempestort teamarbeid. Vi har flinke folk internt og gode rådgivere og har klart å lande dette fint, forteller Størksen.

- Bybanen er en veldig kjekk arbeidsplass med engasjerte og dyktige kolleger som ønsker å spille en rolle i den voksende bybanefamilien. Det er motiverende å være med på utviklingen av noe som er så viktig og som får så mye oppmerksomhet som Bybanen. Jeg tror fremtiden går på skinner. Først til Fyllingsdalen. Siden til Åsane og mot Sotra.

"

Bybanen er en veldig kjekk arbeidsplass med engasjerte og dyktige kolleger som ønsker å spille en rolle i den voksende bybanefamilien."

Kokstad

Påstigende i 2018:
39 000

Avstigende i 2018:
43 000

Sandslivegen

Folk langs banen

På Bybanen treffer vi en herlig blanding av forskjellige mennesker. Noen er studenter, forsinket og litt stresset på vei til neste forelesning. Andre er pensjonister, på vei til ukens høydepunkt; venninnetreff på Lagunen. Alle på vei et sted. Hva synes de om Bybanen?

Det er veldig greit og miljøvennlig å bruke Bybanen. Det er gøy og bra å være med på. Jeg er for bybane til Åsane. Det hadde vært kjempefett!"

Mohammad Ali Amine

Jeg lar bilen stå og bruker Bybanen for å reise inn til Bergen sentrum. Det er billig og godt å reise med Bybanen."

Sigrun Lihaug Pedersen

Bybanen er et veldig kjekt og praktisk kollektivtilbud. Jeg bor i studentbyen på Fantoft og det er lett å ta banen til Høyskolen og sentrum."

Alejandro de los Santos

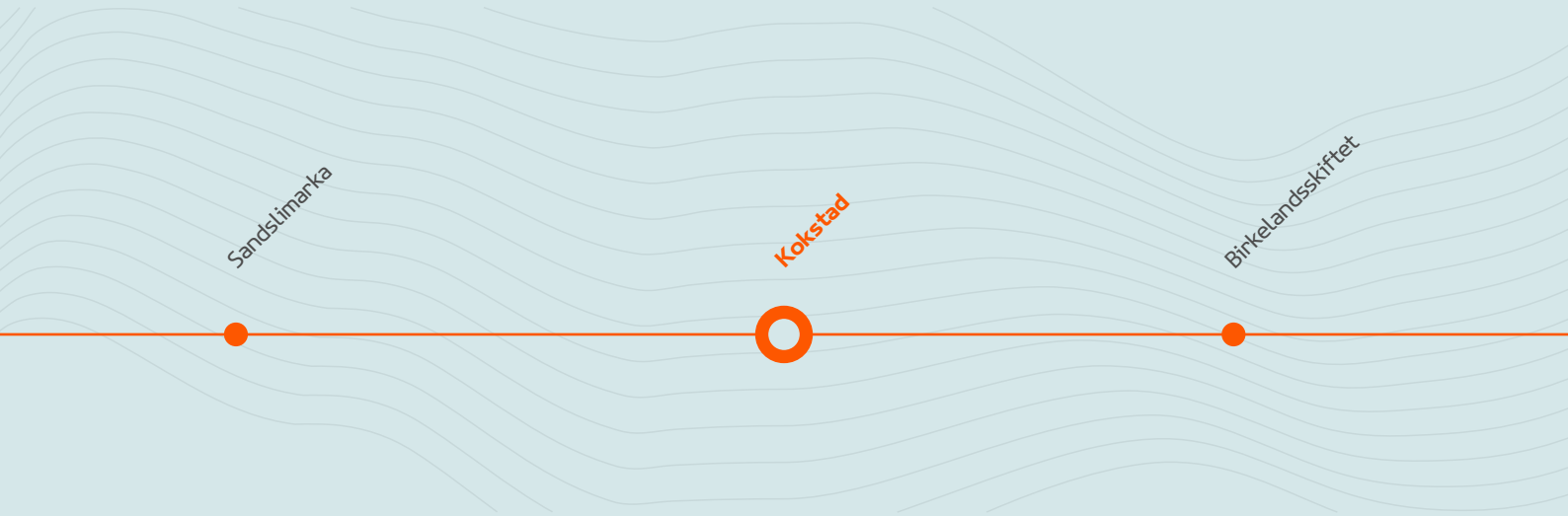

Jeg tar buss fra Os til Nesttun med overgang til Bybanen, enten jeg skal til Bergen eller Lagunen. Det er så lett. Jeg håper at folk i Åsane også får glede av Bybanen."

Tordis Nurmohamed

Jeg tar Bybanen til Kronstad hver dag og er som regel litt sent ute. Da hopper jeg bare på en bane for å rekke timen. Den går ofte og har mange stoppesteder."

Camilla Trosterud

Vi bruker Bybanen i stedet for flybussen når vi er på reise. Det er mye billigere for oss. Vi er jo pensjonister, så vi er opptatt av pris."

Arne Våge

Bergen Lufthavn

Påstigende i 2018:
417 000

Avstigende i 2018:
937 000

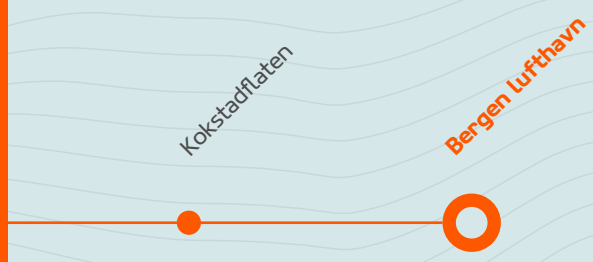

Think like a passenger

Gry Miriam Olsen, Adm. dir./CEO, Keolis Norge

Over hele verden lever og arbeider Keolis-ansatte etter slagordet «Think like a passenger». Det sammenfatter vårt program for å utvikle morgendagens mobile samfunn.

Jeg er overbevist om at vår tilnærming til drift med passasjerenes behov i fokus, sammen med et kompromissløst arbeid for sikkerhet, var utslagsgivende da Keolis Norge fikk fornyet tillit som driftsoperatør for Bybanen fra juli 2019. Det gode samarbeidet mellom Keolis Norge som operatør og vår oppdragsgiver Skyss har vært viktig i Bybanens utvikling, og jeg tror vi kan bli enda bedre.

Keolis er et verdensomspennende selskap som tilbyr mobilitetsløsninger som spenner fra utlån av bysykler til drift av jernbaner. Vi driver blant annet fem metrosystemer med 330 millioner passasjerer årlig og trikkesystemer i seks land. Vi føler vi har et godt grunnlag når vi skal arbeide for å oppfylle Bybanens visjon om å være det beste bybanesystem i Europa.

I en tøff og svært profesjonell anbudskonkurranse fikk vi vist Keolis styrke som en internasjonal mobilitetspartner med høy kunnskapsdeling på tvers av landegrensene.

Vi er takknemlig og stolt for tilliten Bybanen AS viser oss og for at vi får lov til å bidra til å skape fremtidens Bergen. Alle som jobber i Keolis Norge lover å tenke som en passasjer og gjøre vårt ytterste til å utvikle Bybanen i den nye kontraktsperioden.

Hver dag sørger våre vognførere, trafikkoperatører og renholdere for at Bybanens om lag 45000 passasjerer får en trygg, punktlig og behagelig reise. Vi er stolte over at vi gjennom vår drift har bidratt til den høye kundetilfredsheten blant Bybanens reisende helt siden nettverket ble åpnet i 2010. Sikkerhetsstatistikkene våre er blant de beste i Europa.

Gry Miriam Olsen, Adm. dir./CEO, Keolis Norge

Bybanen AS leverer gode resultater

I et år preget av betydelige omstillinger fortsetter Bybanen AS å levere gode resultater. Dette er en prestasjon som alle våre medarbeidere skal være stolt av.

Tusen takk til alle som valgte å reise med bybanen i 2018. Dere sørget for at vi fortsetter den positive utviklingen med en solid vekst fra 12,6 mill. passasjerer i 2017 til 14,9 mill. passasjerer i 2018. Dette bidrar til en bærekraftig utvikling som øker mobilitet og reduserer forurensings i byen vår, og det gjør Bergen til en hyggeligere by og bo i.

Bybanen AS leverer gode resultater i et spennende år som er preget av betydelige omstillinger for å møte en verden i hurtig endring. Strategi, optimalisering, digitalisering, organisasjonsutvikling og samlokalisering i nye lokaler har stått i fokus i 2018. Flyttingen til det nye bygget på Kokstad har bokstavelig talt gått på skinner, uten å påvirke påliteligheten, sikkerheten eller økonomien negativt. Dette er en prestasjon som alle medarbeiderne i Bybanen AS skal være stolt av.

Våre ansatte og våre passasjerer legger dermed sammen grunnlaget for et godt år i 2019 og en spennende fremtid.

Linn Cecilie Moholt
Styreleder, Bybanen AS

Styrets beretning 2018

Organisering av Bybanen

Bybanen i Bergen er et viktig virkemiddel for å nå målsettingene om et trygt og effektivt kollektivtilbud i Bergen, samt at den bidrar til å redusere Bergens klimaavtrykk. Bybanen er en del av kollektivvisjonen i Miljøløftet og skal være bærebjelken i kollektivtilbudet.

Planlegging, drift og vedlikehold av Bybanen gjennomføres av flere organisatoriske enheter, og Hordaland Fylkeskommune har etablert det heleide aksjeselskapet Bybanen AS som forvalter av infrastruktur og sporvogner. På generalforsamlingen i 2018 ble det gjort vedtektsendringer for å legge til rette for at Bybanen AS skal ta på seg totalansvar for transporttjenesten i 2019.

Hordaland fylkeskommune (HFK) garanterer Bybanen AS tilstrekkelige økonomiske rammer til vedlikehold og drift av Bybanens infrastruktur i samsvar med jernbaneloven, kravforskriften, samt andre aktuelle lover og forskrifter. Bybanen AS har tillatelse fra Statens Jernbanetilsyn om drift av infrastruktur og drift av vedlikeholdsmateriell.

Selskapet er i overensstemmelse med gitte tillatelser og rammebetingelser ansvarlig for vedlikehold og oppgradering av banen, herunder spor, signal og telekommunikasjon, strømforsyning, kontaktledning, holdeplasser og driftsmateriell for vedlikehold.

2018 - Transformasjonsåret

I desember 2017 vedtok Fylkestinget i Hordaland at Bybanen AS skulle få utvidet ansvar for passasjertransporten for Bybanen i Bergen, deriblant ble kontraktsansvaret for operatøren flyttet fra Skyss til Bybanen AS. I påvente av fylkestingsvedtaket hadde Bybanen AS forberedt utsendelse av konkurranse om «Drift av persontransport på Bybanen», og konkurransen ble offentliggjort en av de første ukene i 2018.

For å håndtere det nye ansvarsområdet ble det gjort betydelige endringer i selskapet. Generalforsamlingen gjorde vedtaksendringer om selskapets formål og styresammensetning, samt at det ble etablert en ny administrativ avdeling i Bybanen AS: Avdeling for Passasjertransport.

Administrasjonen og styret har kontinuerlig jobbet for å forberede det utvidede ansvaret som er tillagt Bybanen AS. Forhandlingene med tilbyderne i konkurransen ble avsluttet i juni 2018 og kontrakten ble signert med vinneren, Keolis Norge AS, 11.07.2018. Etter signering ble det iverksatt et oppstartprosjekt for å gjøre både Bybanen AS og Keolis Norge AS i stand til å håndtere leveransen ihht den nye kontrakten som trer i kraft 01.07.2019. Fokus i prosjektet har i stor grad handlet om økt punktlighet og regularitet, samt bedre håndtering av avvikssituasjoner.

Virksomheten i 2018

Bybanen AS sin organisasjon er en viktig del av det apparatet som sikrer høy punktlighet, regularitet og gode passasjeropplevelser.
I februar 2018 tiltrådte Adelheid Nes som ny administrerende direktør og 2 nye linjeledere for hhv Driftsavdelingen og Avdeling for Passasjertransport. Driftsavdelingen innførte også formenn for Kjøreledning, Spor og Signal/Tele, alle 3 formennene ble rekruttert internt. Avdeling for passasjertransport er utvidet til 4 årsverk som skal håndtere oppfølging av operatøren og planlegging

av transportoppdraget både på eksisterende infrastruktur og på fremtidige byggetrinn.

Ved årsavslutning av 2018 hadde selskapet 27 ansatte på heltid.

Trafikkutvikling

Det er Skyss som har ansvaret for billetter, passasjerinformasjon og ruteproduksjon. Det har siden oppstarten i juni 2010 vært en positiv utvikling i passasjertrafikken, og ved hver åpning av nytt byggetrinn har trafikkveksten naturlig nok økt.

I 2018 transporterte Bybanen totalt 14.9 millioner passasjerer, noe som er en vekst på 18% fra 2017. Noe av veksten kan også skyldes at det sommeren 2018 ble innført bedre tellemetode, og at passasjertallene fra tidligere år dermed kan være for lave. I 2018 ble det kjørt 2 139 077 vognkilometere og produsert 95 457 000 passasjerkilometere, med et passasjerkilometersnitt på 6.4 km per påstigning.

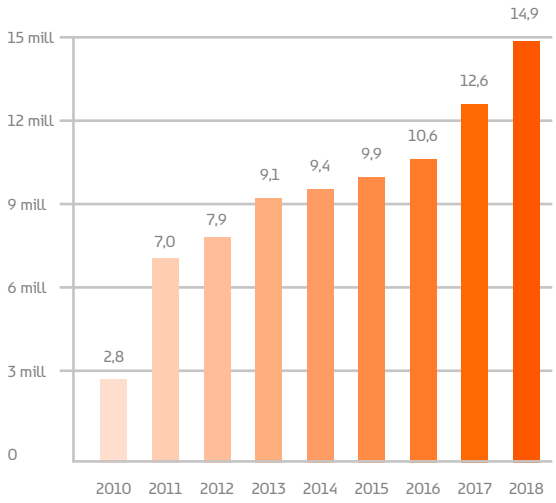

Offisielle passasjertall for Bybanen siden oppstarten.

Linjeforlengelser

Bybanens første byggetrinn fra Byparken til Nesttun ble åpnet i juni 2010. Andre byggetrinn fra Nesttun til Lagunen åpnet i juni 2013. Tredje byggetrinn fra Lagunen til Flesland åpnet i august 2016. Tredje byggetrinn inkluderer nytt depot og verksted på Kokstad med plass for oppstilling og vedlikehold av Bybanens sporvogner. Siste delstrekning fra Birkelandsskiftet til Flesland åpnet i april 2017. Byggingen av fjerde byggetrinn til Fyllingsdalen ble startet for fullt i 2018 med arbeider på Kronstad, Fløen, langs Store Lungegårdsvann og på begge sider av den nye tunellen mellom Kristianborg og Fyllingsdalen.

Bybanen AS er representert i styringsgruppen og ressursgruppen i forbindelse med utvidelsen av Trolleylinjen fra sentrum til Lyngbø.

Sikkerhet og kvalitet

I Bybanens sikkerhetsstyringssystem er sikkerhetspolitikken basert på at det ikke skal forekomme ulykker med dødsfall eller varig skade. Bybanen AS skal jobbe systematisk for bedre sikkerhet og skal ha en sikkerhetskultur for læring gjennom erfaring og innrapportering av uønskete hendelser. Ved endringer i infrastruktur eller rullende materiell skal sikkerheten alltid opprettholdes eller forbedres. Godt preventivt vedlikehold skal forhindre at feil eller skader ved infrastrukturen utvikler seg til ulykker. Bybanen AS har et godt og positivt samarbeid med Statens jernbanetilsyn (SJT) i søknadsprosessene.
I forbindelse med revisjoner skapes det et grunnlag for stadig bedre praktisk rettet sikkerhetsarbeid. Kunnskap utveksles mellom tilsynet og Bybanen AS. Sammenlignet med andre sporveissystemer i Norge og utlandet har Bybanen lav ulykkefrekvens. Samarbeidet med operatørene Keolis Norge AS og Stadler er svært godt.

I 2018 har Bybanen AS revidert både internt og flere leverandører. Resultatet av disse revisjonene gir et godt inntrykk. Et viktig element i kontinuerlig

forbedring av sikkerhetsarbeidet internt er innmelding av observasjoner som kunne ha ført til hendelser og faktiske hendelser. Utviklingen i 2018 har vært meget god med økt antall innmeldinger. Rapportene behandles fortløpende for å finne fram til rotårsak og korrigerende tiltak.

System for forvaltning, drift og vedlikehold brukes av alt personell i driftsorganisasjonen som styringsinstrument for vedlikeholdsarbeidet. Det gjennomføres regelmessig oppfølging for å holde antall utestående saker nede.

Nye kontrakter og kontraktsoppfølging
Ved innkjøpsprosesser følger Bybanen AS Lov om offentlige anskaffelser med forskrifter.

Kontrakter følges opp kontinuerlig for å sikre riktig leveranse. Det gjennomføres løpende kostnadskontroll og varelagerkontroll.

I 2018 signerte Bybanen AS følgende større kontrakter:

- Drift av persontransport på Bybanen
  Avtale inngått med Keolis Norge AS
- Grøntvedlikehold langs bybanelinjen
  Avtale inngått med Svein Boasson AS
- Rammeavtale entreprenørtjenester
  Avtale inngått med Løvaas Maskin AS
- Ny vaktbil, Ford Ranger med brøyteutstyr
  Avtale inngått med Kverneland Bil AS
- Revisjon av 901
  Avtale inngått med IFTECH GmbH

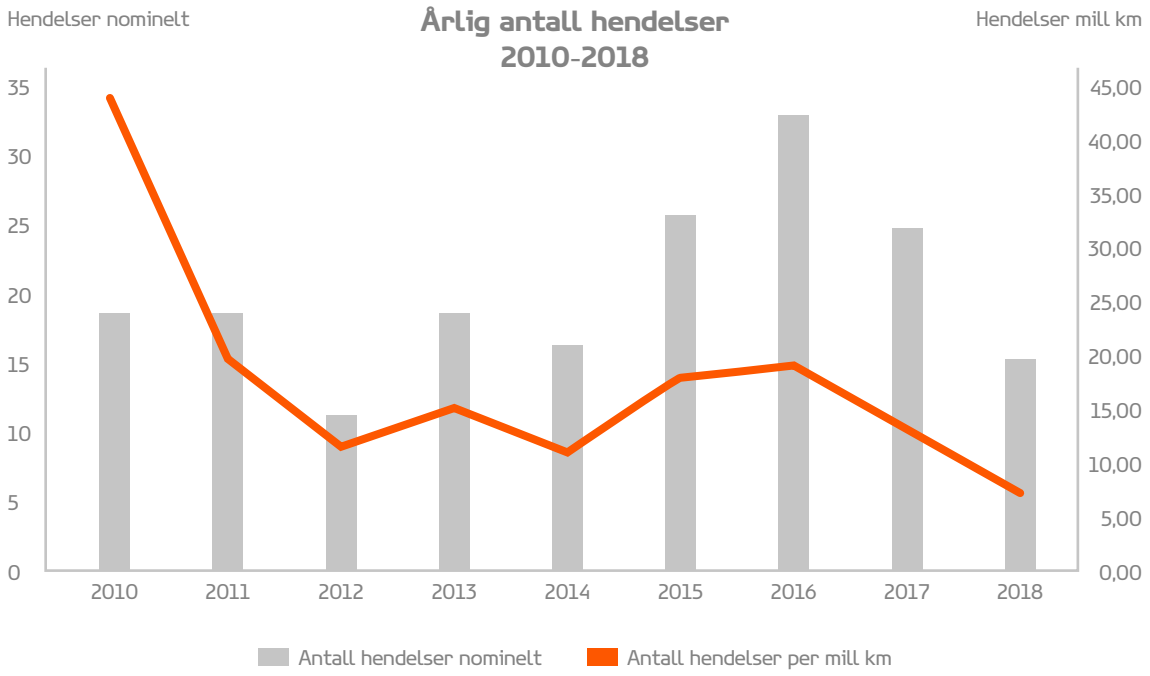

- License and Consultancy Agreement
  Avtale inngått med Rail Management Consultants GmbH

Drift og vedlikehold

Det er et overordnet mål for bedriften å se vedlikehold i sammenheng med sikkerhet og godt miljø. Banen skal for hele reisen fremstå som et særlig trygt transportmiddel. Det legges vekt på preventivt vedlikehold for å sikre at signaler, sporvekselstyring, skinner, underbygning, tunneler og broer til enhver tid er i god stand.

Renhold og oppvarming på holdeplasser er høyt prioritert for at de skal fremstå med høy kvalitet og være trygge og sikre. Bybanen AS utfører regelmessig skinnesliping som gir mindre støy fra vognene, økt sikkerhet fordi bremseeffekten blir bedre, generelt økt sporkvalitet og derved økt levetid og bedre økonomi. Det er innenfor rammene av vedlikeholdsbudsjettet gjennomført en rekke forbedringstiltak på anleggene for å øke driftsstabiliteten og redusere vedlikeholdsbehovet.

Bybanen AS har også ansvaret for drift og vedlikehold av trolleybussnettet i Bergen, og i 2018 brukte driftsavdelingen ca. 2 av sine årsverk knyttet til disse oppgavene.

På senhøsten i 2018 flyttet driftsavdelingen fra verkstedbygget på Kronstad til nye lokaler. Driftsverksted og delelager for selskapet er nå lokalisert på Kokstadflaten 59 sammen med Stadler og Keolis. Flyttingen ble gjennomført uten konsekvenser for vedlikeholdsarbeidet eller passasjertransporten.

Erfaringer fra driften viser at det også kreves investeringsmidler for å forbedre og oppgradere overleverte byggetrinn. Det har vært arbeidet med å få etablert gode løsninger for dette i forbindelse med byggetrinn 4.

Vognparken

Bybanens vognpark for personbefordring består i dag av 28 vogner med lengde 42 meter.

Bybanen har en rekke driftsvogner for vedlikehold av infrastrukturen. Dette omfatter slipevogn med plog og avisingsutstyr 901 og de kombinerte vei- og skinnegående bilene; brannbil 902 som disponeres av Bergen brannvesen, kontaktledningsvogn 903, sporrengjøringsvogn 904 og lastebil med kran og avisingsutstyr 905. Disse vognene er essensielle for rask respons ved planlagt og akutt innsats på sporet.

901 var på hovedrevisjon i 2018 hos IFTECH GmbH i Tyskland fra mai til desember.

Investeringstiltak i infrastrukturen

Bybanen AS utførte følgende forbedringstiltak i infrastrukturen i 2018:

- Oppgradering av løsning for deteksjonssløyfer i Kaigaten/Byparken
- Oppgradering av kantsteinløsning på Slettebakken
- Oppgradering av holdeplasser (refuging) på strekningen Byparken-Nesttun
- Design og implementering av protokoll/grensesnitt mellom depot management system (DMS) og vognvedlikeholdssystem (Zedas)
- Oppgradering av gressløsning på strekningen mellom Paradis og Hop.
- Oppgradering av benker på holdeplasser
- Oppgradering av dekke (maisdekke) i egen trase på strekningen Florida – Slettebakken
- Bytte av 4 trolleybussmaster ved Betanien og på Landåstorget
- Prosjektering av ny likeretter på Årstadvollen

Driftsstabilitet og kundetilfredshet

I 2018 begynte Bybanen AS å monitorere driftsstabilitet basert på infrastrukturens påvirkning på passasjertransporten.

Driftsstabilitet representerer den tiden bybanen kan opereres og beregnes ut ifra følgende formel:

Driftsstabilitet Total:	99,67 %
Driftsstabilitet Infrastruktur:	99,85 %
Driftsstabilitet Vogn:	99,86 %
Driftsstabilitet Force Majeure:	99,98 %

Punktlighet beregnes basert på opptil +3 minutters avvik fra rutetabell fra startholdeplass (Bystasjonen og Bergen Lufthavn), uavhengig av årsak til forsinkelsen. Beregnet punktlighet sett fra passasjerene for 2018 var på 97,57%.

Regularitet er et uttrykk for hvor mange av de planlagte turene som faktisk ble gjennomført, ved å telle andelen turer som er kansellerte eller ikke fullførte. Regulariteten i 2018 er beregnet til 99,45%.

Skyss gjennomfører kvartalsvise kundetilfredshetsmålinger, og den samlede kundetilfredsheten for 2018 ble målt til følgende:

- Opplevd punktlighet: 87 %
- Sjåførens kjørestil: 91 %
- Innvendig renhold: 87 %
- Trygghet på dagtid: 97 %
- Trygghet på kveldstid: 91 %

Lokalisering

Selskapets administrasjon har kontorer i Wigandgården, Agnes Mowinckels gate 6.
I desember 2018 flyttet Driftsavdelingen fra verkstedbygget på Kronstad i Bjørnsonsgate 45 til sporvognsverkstedet og depotet på Kokstadflaten 59. I 2019 flyttet hele selskapet til denne adressen slik at både Bybanen AS, Keolis Norge AS og Stadler Pankow GmbH er samlokaliserte på Kokstad.

Samarbeid

Det har i 2018 vært jevnlige møter i flere samarbeidsfora både med Hordaland fylkeskommune, Skyss, Bybanen Utbygging, driftsoperatør og leverandører. Samarbeidsforaene er viktige for at Bybanens suksess og gode omdømme skal opprettholdes.

Helse, miljø og sikkerhet

Bedriften har egen bedriftshelsetjeneste som oppfyller de krav som stilles i "Lov om Jernbane" og tilhørende forskrift. Arbeidsmiljøet anses som tilfredsstillende. Det har ikke vært skader eller ulykker på arbeidsplassen utover førstehjelp ved småskader. Sykefraværet i 2018 var på 3,3%

Arbeidsmiljøutvalget har avholdt 4 møter i 2018.

Likestilling

Ved årsskiftet 31. desember 2018 er kvinneandelen blant heltidsansatte 18.5% mot 13% i 2018. Det er selskapets målsetting at det ikke skal forekomme forskjellsbehandling grunnet kjønn. Ved nyrekruttering blir kvinner spesielt oppfordret til å søke.

Ytre miljø

Bybanen AS stiller miljøkrav til leverandører i forbindelse med anskaffelser av varer og tjenester. Miljøkrav kan knytte seg til relevante tekniske egenskaper til produkt, returordninger, emballasje miljøkvalitetssystem og rutiner. Motorkjøretøyer og annet utstyr som benyttes i forbindelse med vedlikehold av Bybanens infrastruktur forurenser det ytre miljø. Både kjøretøy og utstyr er bygget etter krav om høy miljøstandard. Sett under ett er utslippene små og bidrar til vedlikehold av et miljøvennlig elektrisk sporvognsystem. Miljøgevinsten ved bybanen er betydelig sammenlignet med et tradisjonelt bussystem.

Beredskap

Bedriften har en døgnkontinuerlig hjemmevaktordning som har ansvar for å gjennomføre nødvendige tiltak knyttet til driftsproblemer, hendelser eller andre situasjoner innenfor de områder som selskapet har forvaltningsansvar for.

Skatte, regnskapsmessige og selskapsmessige regler

Styret har lagt til grunn at selskapets virksomhet følger de til enhver tid gjeldende regler for internprising av varer og tjenester overfor eier. Dette gjelder også overfor tredjepart. I henhold til "Lov om revisjon" § 2.3 er det av- holdt møte mellom selskapets styre og revisor uten at adm. direktør eller andre fra den daglige ledelsen var til stede

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapslovens § 3 - 3 er forutsetning om fortsatt drift lagt til grunn ved utarbeidelsen av regnskapet.

Redegjørelse for årsregnskapet

Bybanen AS har ikke til formål å skaffe eierne økonomisk vinning. Målsettingen er å bidra til at fylkeskommunen når vedtatte mål for kollektivtrafikken i Bergen og for Bybanen spesielt.

Selskapet hadde i 2018 totale inntekter på NOK 162 623 241 med ett tilhørende overskudd etter skatt på NOK 3 418 457. Sammenlignet med 2017 økte inntektene med NOK 18 579 756 mens overskuddet etter skatt økte med NOK 597 906.

Totalkapitalen pr 31.12.2018 var NOK 81 981 891, en økning på NOK 7 904 640 fra 2017. Egenkapitalandelen ble 21,37 %, en økning på 1,33 %-poeng fra 2017. Egenkapitalen anses forsvarlig i forhold til risiko ved og omfanget av virksomheten.

Samlet kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter var i 2018 på NOK 21 358 299. Driftsresultatet utgjorde NOK 4 504 730. Forskjellen på NOK 16 853 569 knytter seg til avskrivninger, endring i arbeidskapital og betalte skatter. Det ble i 2018 investert i varige driftsmidler for NOK 1 830 135. Likviditetsbeholdningen pr 31.12.2018 utgjorde NOK 35 287 949 med en arbeidskapital på NOK 2 418 845.

Salg av tjenester til Hordaland fylkeskommune, Skyss og Keolis Norge AS finansierer selskapets drift. Selskapets eier har gitt selskapet lån til finansiering av vedlikeholdsutstyr og andre investeringer.

Styret mener at årsregnskapet for Bybanen AS gir et korrekt bilde av selskapets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Styret foreslår at overskudd for 2018 disponeres som følger: Overføres til annen egenkapital NOK 3 418 457.

Takk til bedriftens ansatte for stor innsats

Styret er av den oppfatning at prosesser og oppgaver i 2018 har blitt gjennomført på en svært god måte. Ansatte har som i tidligere år bidratt med engasjement og sterk motivasjon for at Bybanen skal bli til det beste for Bergen. Styret takker alle for innsatsen i 2018.

Styrets sammensetning

Styrets medlemmer:

- Styrets leder, Linn Cecilie Moholt, (ny) valgt for 2 år
- Styrets nestleder Astrid Sørensen, (ny), valgt for 2.år
- Styremedlem Lars Christian Stendal, (gjenvalgt) valgt for 1 år
- Styremedlem Øystein Skaar, (ny) valgt for 1 år
- Styremedlem Jørund Vandvik, (ny) valgt for 1 år
- Styremedlem Mona Røsvik Strømme, (gjenvalgt) valgt for 2 år
- Styremedlem Tor André Ljosland, (gjenvalgt) valgt for 2 år

Varamedlemmer:

- Varamedlem Kari Fosseid Aakre, (gjenvalgt) valgt for 2 år
- Varamedlem Sigbjørn Framnes, (gjenvalgt) valgt for 2 år

Styreleder og nestleder er på valg hvert år. Godtgjørelse til styreleder NOK 100 000, nestleder NOK 50 000 og styremedlemmer kr 35 000. Varamedlemmer godtgjøres etter fylkeskommunens satser for enkeltmøter.

Revisor:
Deloitte AS ved statsautorisert revisor Bjarne Ryland.

Bergen 31. desember 2018
Bergen 9. mai 2019

Linn Cecilie Moholt
Styreleder

Astrid Sørensen
Styrets nestleder

Lars Christian Stendal
Styremedlem

Øystein Skaar
Styremedlem

Jørund Vandvik
Styremedlem

Mona Røsvik Strømme
Styremedlem

Tor André Ljosland
Styremedlem

Fra venstre: Jørund Vandvik, Øystein Skaar, Linn Cecilie Moholt, Lars Christian Stendal, Tor André Ljosland og Mona Røsvik Strømme. Ikke til stede da bildet ble tatt: Astrid Sørensen.

1.0

Bybanen AS - årsregnskap 2018
Resultatregnskap

NOTER	DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	2018	2017
3	Salgsinntekt	162 578 320	144 022 963
	Annen driftsinntekt	44 922	20 522
	Sum driftsinntekter	162 623 241	144 043 485
2,4	Lønnskostnad	27 212 358	20 652 517
5	Avskrivning av driftsmidler og immatrielle eiendeler	2 656 476	2 453 306
2, 9	Annen driftskostnad	128 249 678	116 979 768
	Sum driftskostander	158 118 512	140 085 591
	Driftsresultat	**4 504 730**	**3 957 895**
	Finansinntekter og finanskostnader		
	Annen renteinntekt	288 576	184 100
	Annen finansinntekt	51 922	24 628
	Annen rentekostnad	265 613	337 153
	Annen finanskostnad	127 984	110 945
	Resultat av finansposter	-53 099	-239 370
	Ordinært resultat før skattekostnad	**4 451 631**	**3 718 524**
12	**Skattekostnad på ordinært resultat**	**1 033 174**	**897 973**
	Årsresultat	**3 418 457**	**2 820 551**
	Overføringer		
13	Avsatt til annen egenkapital	3 418 457	2 820 551
	Sum overføringer	3 418 457	2 820 551

2.0

Bybanen AS - årsregnskap 2018
Balanse pr. 31. desember

NOTER	EIENDELER	2018	2017
	Anleggsmidler		
	Varige driftsmidler		
5	Maskiner og anlegg	8 334 605	8 679 260
5	Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner o.l.	6 767 548	7 448 609
	Sum varige driftsmidler	15 102 153	16 127 869
	Sum anleggsmidler	**15 102 153**	**16 127 869**
	Omløpsmidler		
11	**Varer**	**9 774 480**	**9 475 345**
	Fordringer		
10	Kundefordringer	18 524 045	31 423 452
	Andre kortsiktige fordringer	3 293 265	490 177
	Sum fordringer	21 817 310	31 913 629
6	**Bankinnskudd, kontanter o.l.**	**35 287 949**	**16 560 408**
	Sum omløpsmidler	**66 879 738**	**57 949 382**
	Sum eiendeler	**81 981 891**	**74 077 251**

2.1

Bybanen AS - årsregnskap 2018
Balanse pr. 31. desember

NOTER	EIENDELER	2018	2017
	Egenkapital		
	Innskutt egenkapital		
13, 14	Aksjekapital	1 550 000	1 550 000
	Sum innskutt egenkapital	1 550 000	1 550 000
	Opptjent egenkapital		
13	Annen egenkapital	15 970 998	12 552 542
	Sum opptjent egenkapital	15 970 998	12 552 542
	Sum egenkapital	**17 520 998**	**14 102 542**
	Gjeld		
11	**Varer**	**9 774 480**	**9 475 345**
	Fordringer		
	Avsetning for forpliktelser		
4	Pensjonsforpliktelser	2 512 660	2 462 115
12	Utsatt skatt	630 709	657 812
	Sum avsetning for forpliktelser	3 143 369	3 119 927
	Annen langsiktig gjeld		
8, 10	Øvrig langsiktig gjeld	13 000 000	14 000 000
	Sum annen langsiktig gjeld	13 000 000	14 000 000

NOTER	EGENKAPITAL OG GJELD	2018	2017
	Kortsiktig gjeld		
10	Leverandørgjeld	12 166 931	18 509 618
12	Betalbar skatt	1 060 277	902 730
6	Skyldige offentlige avgifter	6 746 738	4 120 800
7	Annen kortsiktig gjeld	28 343 577	19 321 635
	Sum kortsiktig gjeld	48 317 524	42 854 783
	Sum gjeld	**64 460 893**	**59 974 710**
	SUM EGENKAPITAL OG GJELD	**81 981 891**	**74 077 251**

Bergen, ... 2019

Øystein Skaar
styremedlem

Tor André Ljosand
styremedlem

Lars Christian Stendal
styremedlem

Mona Louise Røsvik Strømme
styremedlem

Jørund Vandvik
styremedlem

Astrid Sørensen
nestleder

Linn Cecilie Moholt
styrets leder

2.1

Bybanen AS - årsregnskap 2018
Kontantstrømoppstilling

NOTER	KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER	2018	2017
	Ordinært resultat før skattekostnad	4 451 631	3 718 524
12	Periodens betalte skatt	-902 730	-660 132
5	Ordinære avskrivninger	2 656 476	2 453 306
	Endring i varelager, kundefordringer og leverandørgjeld	6 257 585	-24 759 882
4	Forskjeller i pensjonsmidler/-forpliktelser	50 545	246 331
	Endring i andre omløpsmidler og andre gjeldsposter	8 844 792	18 522 857
	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	**21 358 299**	**-478 996**

NOTER	KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER	2018	2017
	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	199.375	0
5	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-1 830 135	-1 650 093
	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	**-1 630 760**	**-1 650 093**

NOTER	KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER	2018	2017
8	Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	-1 000 000	-1 000 000
	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	**-1 000 000**	**-1 000 000**
	Netto endring i bankinnskudd, kontanter o.l.	18 727 539	-3 129 089
	Avsatt til annen egenkapital	16 560 408	19 689 497
	Beholdning av bankinnskudd, kontanter o.l. pr. 31.12.	**35 287 949**	**16 560 408**

3.0

Bybanen AS - årsregnskap 2018
Noter til regnskap

Note 1 – Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk for øvrige foretak. Selskapet har tidligere vært et lite foretak, men oppfyller ikke lenger disse kravene, og har i 2014 gått over til å være et øvrig foretak.

Salgsinntekter

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Varebeholdninger

Lager av innkjøpte varer er verdsatt til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Anskaffelseskost vurderes etter FIFO- prinsippet. Egentilvirkede ferdigvarer og varer under tilvirkning er vurdert til full tilvirkningskost. Det foretas nedskrivning for påregnelig ukurans.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets forventede økonomiske levetid. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen vil generere.

Leasing / leieavtaler

En leieavtale skal klassifiseres som finansiell eller operasjonell i samsvar med avtalens reelle innhold. Dersom det vesentligste av økonomisk risiko og kontroll knyttet til det underliggende leieobjektet er gått over på leietaker skal leieavtalen klassifiseres som finansiell, og eiendeler og forpliktelser balanseføres. Øvrige leieavtaler er operasjonelle. For operasjonelle leieavtaler er leiekostnaden en driftskostnad som kostnadsføres løpende.

Pensjoner

Selskapet er medlem av Kommunens Sentralforbund og har tjenestepensjon i henhold til hovedtariffavtalen.

Ytelsesbaserte pensjonsordninger vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplaner, fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid.

Akkumulert virkning av estimatendringer og endringer i finansielle og aktuarielle forutsetninger (aktuarielle gevinster og tap) under 10 % av det som er størst av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene ved begynnelsen av året innregnes ikke. Når den akkumulerte virkningen er over 10 %-grensen ved årets begynnelse, resultatføres det overskytende over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid. Periodens netto pensjonskostnad klassifiseres som lønns- og personalkostnader.

Skatter

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttiggjort.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer.

Note 2 – Lønnskostnad, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.m.

Lønnskostnad	**2018**	**2017**
Lønn	21 221 246	16 066 036
Arbeidsgiveravgift	3 339 966	2 521 193
Pensjonskostnader	2 412 457	2 041 701
Andre ytelser	238 689	23 587
Sum	27 212 358	20 652 517

Gjennomsnittlig antall ansatte	26	22

Ytelser til ledende personer	**wwww.dir. (ny)**	**Styrehonorar**
Lønn	927 403	255 797
Pensjonskostnader	20 705	0
Annen godtgjørelse	7 046	0

Lån og sikkerhetsstillelser til ledende ansatte, tillitsvalgte og aksjeeiere m.v.

Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til daglig leder, styrets leder eller andre nærstående parter.

Godtgjørelse til revisor	**2018**	**2017**
Revisjon	85 000	159 105
Regnskapsteknisk bistand	35 300	25 400
Sum	120 300	184 505

Revisjonshonoraret er ekskl. mva.

Note 3 – Salgsinntekter

Pr. virksomhetsområde:	**2018**	**2017**
Forvaltning av Bybanens infrastruktur og sporvogner	162 578 320	144 022 963
Annet	44 922	20 522
Sum	162 623 241	144 043 485

Pr. geografisk marked:		
Hordaland	162 623 241	144 022 963
Sum	162 623 241	144 022 963

Note 4 – Pensjoner

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapetspensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Selskapet har pensjonsordning som omfatter alle selskapets ansatte. Pr. 31.12.2018 omfatter pensjonsordningen 26 aktive ansatte og 1 pensjonist. Ordningene gir rett til definerte fremtidige ytelser. Disse er i hovedsak avhengig av opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Forpliktelsen er dekket gjennom Kommunal Landspensjonskasse.

Selskapet endret i 2014 regnskapsprinsipp hvor netto pensjonsforpliktelse fra og med 2014 vises i balansen. Den beregnede pensjonsforpliktelsen pr. 1.1.2014 ble ført som en prinsippendring direkte mot egenkapitalen, årets endring i pensjonsforpliktelse føres som lønnskostnad.

	2018	**2017**
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	2 714 605	2 181 864
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	352 866	289 142
Avkastning på pensjonsmidler	-472 170	-312 984
Administrasjonskostnad/rentegaranti	118 632	95 846
Arbeidsgiveravgift	382 665	317 795
Netto pensjonskostnad (etter arbeidsgiveravgift)	3 096 598	2 571 663

Note 4 forts. – Pensjoner

	2018	2017
Opptjente pensjonsforpliktelser	14 859 937	11 742 628
Beregnede pensjonsforpliktelser	14 859 937	11 742 628
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-12 351 672	-9 174 614
Arbeidsgiveravgift	353 665	362 090
Ikke resultatført virkning av estimatavvik inkl. arb.g.avgift	-349 270	-467 989
Netto pensjonsforpliktelse	3 096 598	2 571 663

Økonomiske forutsetninger:

Diskonteringsrente	2,60 %
Forventet lønnsvekst	2,75 %
Forventet G-regulering	2,50 %
Forventet pensjonsregulering	1,73 %
Forventet avkastning på fondsmidler	4,30 %

De aktuarmessige forutsetningene er basert på vanlig benyttede forutsetninger innen forsikring når det gjelder demografiske faktorer. Estimatavvik som overstiger 10 % av det høyeste av beregnet pensjonsforpliktelse inklusiv arbeidsgiveravgift og pensjonsmidler, amortiseres over gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid.

5.0, 6.0 & 7.0

Bybanen AS - årsregnskap 2018
Noter til regnskap

Note 5 – Varige driftsmidler

	Driftsløsøre, inventar og kjøretøy	Arbeids-maskiner	Kontor-maskiner	Sum
Anskaffelseskost pr. 1.1.	12 647 401	19 358 425	1 127 995	33 133 820
Tilgang kjøpte driftsmidler	958 715	871 420		1 830 135
Avgang	109 472		89 903	199 375
Anskaffelseskost pr. 31.12.	13 496 644	20 229 845	1 038 092	34 764 580
Akk. avskr., nedskr. og rev. nedskr. pr. 31.12.	6 984 768	20 229 845	1 038 092	34 764 580
Bokført verdi pr. 31.12.	**6 511.876**	**8.334.606**	**255.672**	**15.102.153**
Årets avskrivninger	1 309 893	1 216 075	130 505	2 656 476
Økonomisk levetid	3-10 år	5-15 år	3-5 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	

Note 6 – Bankinnskudd

Av innestående på selskapets bankkontoer er kr 1.085.600 bundne skattetrekksmidler.

Note 7 – Annen kortsiktig gjeld

	2018	2017
Avsetning påløpte forpliktelser	21 511 217	11 092 476
Andre kortsiktige poster	7 548	40 664
Skyldig styrehonorar	325 000	225 000
Skyldige feriepenger	2 307 084	1 774 913
Annen kortsiktig gjeld	4 192 728	6 188 582
Sum	28 343 577	19 321 635

8.0, 9.0 & 10.0

Bybanen AS - årsregnskap 2018
Noter til regnskap

Note 8 – Fordringer og gjeld

Langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år	**2018**	**2017**
Hordaland Fylkeskommune	8 000 000	9 000 000

Note 9 – Leieavtaler

Årets leiekostnader fra operasjonelle leieavtaler	**2018**	**2017**
Leieavtale Hordaland Fylkeskommune	29 166 656	29 166 656
Annet	250 103	231 164
Sum	29 416 759	29 397 820

Bybanen AS sin operasjonelle låneavtale består av leie av vogner fra Hordaland Fylkeskommune.

Note 10 – Mellomværende med eier

Fordringer	**2018**	**2017**
Kundefordringer	5 251 597	2 360 459
Gjeld		
Leverandørgjeld	125 000	3 163 193
Langsiktig gjeld	13 000 000	14 000 000
Sum	13 125 000	17 163 193

Langsiktig gjeld renteberegnes.
Hordaland Fylkeskommune eier 100 % av aksjene i Bybanen AS.

11.0 & 12.0

Bybanen AS - årsregnskap 2018
Noter til regnskap

Note 11 – Varer

	2018	2017
Varelager (reservedeler)	5 581 752	5 200 893
Varer i kommisjon	4 192 728	4 274 453
Sum	9 774 480	9 475 345

Note 12 – Skattekostnad

Årets skattekostnad fremkommer slik:	**2018**	**2017**
Betalbar skatt	1 060 277	902 730
Årets skatteeffekt av endret skattesats	-28 669	-28 601
Endring i utsatt skatt	1 565	22 089
For mye avsatt tidligere år	0	1.754
Skattekostnad ordinært resultat	1 033 174	897 973

Betalbar skatt i årets skattekostnad fremkommer slik:		
Ordinært resultat før skattekostnad	4 451 631	3 718 524
Permanente forskjeller	165 073	142 195
Øvrige korreksjoner	-6 806	-92 037
Årets skattegrunnlag	4 609 898	3 768 682
Nominell skattesats	23 %	24 %
For mye avsatt tidligere år	0	1 754
Betalbar skatt på ordinært resultat	1 060 277	902 730

Spesifikasjon av skatteeffekten av midlertidige forskjeller:		
Driftsmidler inkl. goodwill	5 285 082	5 204 121
Gevinst- og tapskonto	94 438	118 048
Netto pensjonsforpliktelser som er ført i balansen	-2 512 660	-2 462 115
Netto midlertidige forskjeller pr. 31.12.	2 866 860	2 860 054
Utsatt skattefordel/utsatt skatt (22% for i år, 23% for i fjor)	630 709	657 812

13.0 & 14.0

Bybanen AS - årsregnskap 2018
Noter til regnskap

Note 13 – Egenkapital

	Aksjekapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital pr. 1.1	**1 550 000**	**12 552 542**	**14 102 542**
Årets endring i egenkapital			
Årets resultat		3 418 457	3 418 457
Anskaffelseskost pr. 31.12.	**1 550 000**	**15 970 998**	**17 520 998**

Note 14 – Aksjekapital og aksjonærinformasjon

Aksjekapitalen i selskapet består pr. 31.12. av en aksjeklasse:

	Antall	Pålydende	Bokført
Ordinære aksjer	1 000	1 550	1 550 000
Sum	1 000		1 550 000

Eierstruktur

Aksjonær i selskapet pr. 31.12.:

Navn	Ordinære aksjer	Eierandel	Stemmeandel
Hordaland Fylkeskommune	1 000	100,0 %	100,0 %
Totalt antall aksjer	**1 000**	**100,0 %**	**100,0 %**

Alle aksjer har like rettigheter i selskapet.

Deloitte AS
Lars Hilles gate 30
Postboks 6013 Postterminalen
NO-5892 Bergen
Norway

Tel: +47 55 21 81 00
www.deloitte.no

Til generalforsamlingen i Bybanen AS

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Bybanen AS' årsregnskap som viser et overskudd på kr 3.418.457. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Penneo Dokumentnøkkel: WIB1K-1EHMT-JQ5XW-A3CIN-3HE8B-TMPLL

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Registrert i Foretaksregisteret Medlemmer av Den norske Revisorforening
Organisasjonsnummer: 980 211 282

© Deloitte AS

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Penneo Dokumentnøkkel: WIB1K-1EHMT-JQ5XW-A3CIN-3HE8B-TMPLL

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen, 9. mai 2019
Deloitte AS

Bjarne Ryland
statsautorisert revisor

Penneo Dokumentnøkkel: WIB1K-1EHMT-JQ5XW-A3CIN-3HE8B-TMPLL

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Bjarne Ryland
Statsautorisert revisor
Serienummer: 9578-5993-4-2318195
IP: 217.173.xxx.xxx
2019-05-09 12:55:41Z

bankID

Penneo Dokumentnøkkel: WIB1K-1EHMT-JQ5XW-A3CIN-3HE8B-TMPLL

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er orginalen?
Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - **https://penneo.com/validate**

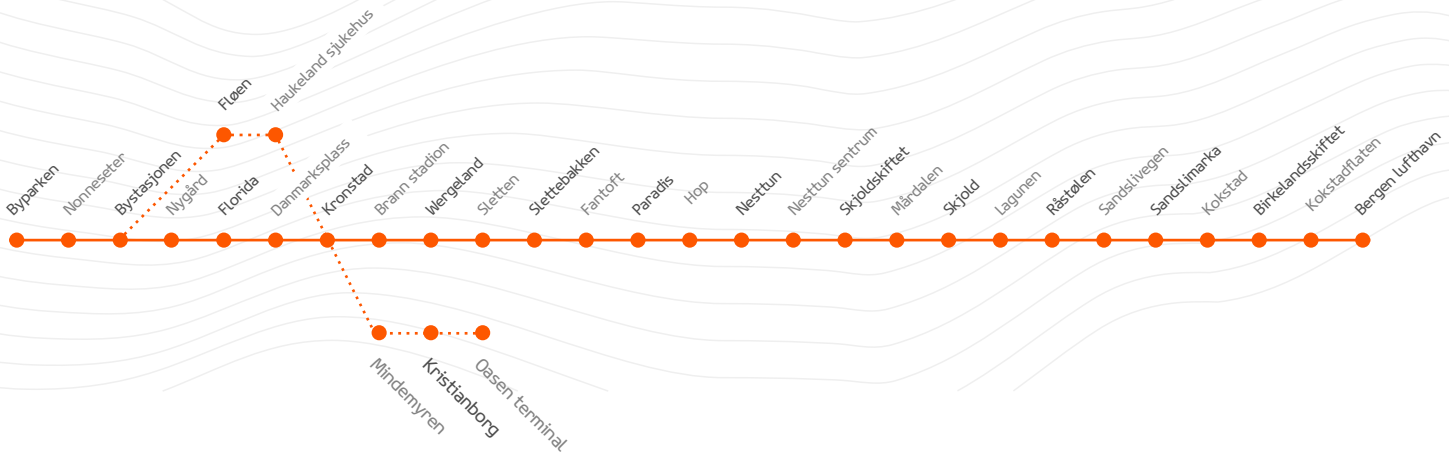

bybanen
BERGEN LIGHT RAIL